

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Marek HANČIN

Obor: ČJ - AJ

Název práce v českém jazyce: Mezi vesnicí a městem: Ztráta kořenů jako ústřední téma próz Jiřího Hájíčka

Název práce v anglickém jazyce: Between Village and City: Uprooting as Key Topic of Jiří Hájíček's novels

Vedoucí práce: Mgr. Ina Pišová

Oponent práce: PhDr. Věra Brožová, Ph.D.

Bakalářská práce Marka Hančina nabízí tematickou sondu do současné české prózy, v níž v posledních dvou desetiletí poměrně výrazně rezonuje téma hledání identity skrze porozumění vlastním kořenům (ať už v rodové, či národní historii). Právě to představuje společný jmenovatel většiny povídkových i románových próz Jiřího Hájíčka, z jehož díla vybírá Marek Hančin tři klíčové texty (*Selský baroko*, *Rybí krev*, *Dešťová hůl*), které jsou ve veřejném prostoru považované za neoddiskutovatelné bestsellery (což dokládají i mnohonásobná prestižní literární ocenění udělená každému z nich) a klade jim znepokojivou otázku: Nevykazují kromě ústředního tématu výraznou podobnost i na jiných rovinách literárního díla, konkrétně v koncepci časoprostoru a konstelaci (stejně jako funkci) vedlejších postav?

Klíč k ověření vstupní teze musel Marek Hančin vytvořit víceméně zcela sám: Při práci se totiž nemohl opřít o sekundární literaturu, neboť analyzovaná díla vyšla v posledním desetiletí, a ačkoliv se dočkala hojné recepce ze strany literární kritiky, k reflexi literárněvědné došlo zatím jen sporadicky.

Východiskem analýzy se Hančinovi stalo poznání, že téma ztráty kořenů a vnitřní konflikt z ní vyplývající se u Hájíčka manifestují převážně ve dvou literárněvědných kategoriích, jimž je věnovaná i vstupní literárně teoretická kapitola: v *prostoru jakožto dějišti konfliktu* a v *postavě jakožto jeho nositeli*. Hančin se zprvu zaměřuje na samotné téma ztráty kořenů a rozpracovává jeho typologii. Ta ukazuje, že vykořeněnost ústřední postavy z rodné vesnice (což je téma společné v podstatě všem Hájíčkovým textům, nejen těm analyzovaným) se konceptualizuje trojím způsobem: jako *příčina permanentního tékání mezi světy*, jako *sebedefiniční prvek hlavního hrdiny* nebo jako *existenciální úzkost*. Navržené typologii lze jistě vytknout, že je poměrně subtilní, neboť analyzované romány v tomto ohledu vykazují celou řadu podobností. Nicméně kromě toho, že tato subtilnost dokládá Hančinovu řemeslnou schopnost jemnočtení, to v závěru podporuje i ústřední tezi práce: Hájíčkovým dílem se prolíná jedno ústřední téma, které v jednotlivých textech pouze mírně variuje.

V části věnované analýze prostoru Hájíčkových románů práce nabízí funkční koncepci založenou na představě vesnice jako *geografického, dějového a hodnotového epicentra*, k němuž komplementárně existuje město jako geografická a hodnotová *periferie*. Oba prostory jsou definovány primárně skrze své obyvatele, kteří – nahlíženo opět komparativně – tvoří v rámci Hájíčkovy díla typologicky poměrně ustálené skupiny.

Hančinova analýza ukazuje, že se hlavní protagonisté většinu času pohybují v jakémisi meziprostoru mezi oběma světy, neboť v momentě, kdy postava jednou opustí rodnou vesnici, definitivně ztrácí schopnost kdekoliv zakořenit a je odsouzena k bloudění mezi oběma světy. Toto schéma se bez rozdílu replikuje ve všech třech analyzovaných románech, ostatně stejně jako konstelace vedlejších postav, jejichž primární funkcí je doprovázet (či způsobovat) těkání ústředního protagonisty mezi vesnicí a městem. V tomto ohledu vítám grafická schémata doprovázející argumentační linii této části práce, neboť i za cenu určitého zjednodušení nabízejí projasňující konkretizaci.

Předestřená analýza ústí v potvrzení výchozí teze: tři nejznámější prózy Jiřího Hájíčka nejsou trilogií, jak je často titulují literární kritika, jsou variacemi téhož tématu realizovaného velmi obdobnými prostředky. Symbolické přitakání tomuto závěru přichází i v podobě nově vydaného Hájíčkovy románu *Plachetnice na vinětech* (2020), jenž vyšel v době dopisování této práce a jenž svým pojetím ústředního konfliktu ztráty kořenů, stejně jako hlavní protagonistkou těkající v meziprostoru vesnice-město dává této práci v podstatě zapravdu.

Bakalářská práce Marka Hančina je myšlenkově velmi originální, přináší neotřelou tezi, která – jakkoliv se může zdát odvážná – je podepřena přesvědčivými argumenty a bezpečně zakotvena ve znalosti potřebného literárněvědného aparátu. Ráda ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 1. 9. 2020

Ina Píšová